

KULTURALLIANSEN

Utredning av en ny sammenslutning for det
frivillige kulturfeltet

20.06.2016

Kulturalliansen

Frem mot høsten 2016 utredes muligheten for en ny sammenslutning for kulturfrivilligheten. Teateralliansen, som er et kulturpolitisk samarbeid mellom fem kulturorganisasjoner, har mottatt utredningsmidler fra Kulturdepartementet til dette formålet.

En ny, slagkraftig og samlende sammenslutning vil kunne ta rollen som kulturfrivillighetens fremste talerør. Den kan bli en viktig premissleverandør, både i kulturpolitikken og for kulturfrivillighetens rammevilkår. Dette vil tjene hele kulturlivet i Norge. For å oppnå dette, må oppgaver og tjenester svare til kulturorganisasjonenes behov. Sammenslutningen må også være i stand til å ta en kulturpolitisk posisjon som ingen av dagens samarbeidsorganisasjoner har. Alliansen må kort sagt gi merverdi til hver enkelt medlemsorganisasjon.

Det er opprettet en arbeidsgruppe for å gjennomføre utredningsprosessen, med deltakere fra Norges Musikkorps forbund, Norsk musikkråd, Norges Korforbund, Norsk Amatørteaterforbund, Koralliansen og Kristelig Studieforbund, i tillegg til Noregs Ungdomslag, som har hatt prosjektlederansvaret. Utredningens innhold har vært drøftet på arbeidsgruppens møter og i samtale med aktører på kulturfeltet.

Denne utredningen peker på hvilke behov sammenslutningen skal dekke, og hvilke oppgaver og organisering en ny sammenslutning kan ha. I tillegg er det utformet en skisse for en kulturpolitisk plattform samt vedtekter. Utredningen er skrevet med utgangspunkt i de frivillige kulturorganisasjonene. Rapporten er ført i pennen av Bjarne Dæhli, som har vært innleid utreder.

Oslo, 20. juni 2016

Eli Ulvestad (prosjektleder)

Karl Ole Midtbø

Åsmund Mæhle

Eline M. Melgalvis

Kjetil Aamann

Espen Kvarv Kvernberg

Turid S. Myrholt

Bjarne Dæhli (utreder)

Innhold

1.	Innledning.....	1
1.1.	Motivet for en ny sammenslutning	1
1.2.	Samarbeidsorganisasjoner for frivillige aktører	1
1.3.	Potensielle medlemmer	2
1.4.	Arbeidsgruppens anbefaling.....	3
2.	Behovskartlegging	5
2.1.	Kulturpolitikk og rammevilkår	5
2.2.	Kompetansearbeid	11
2.3.	Forvaltning av støtteordninger	11
3.	Oppgaver for en ny sammenslutning	13
3.1.	En ny stemme i kulturpolitikken	13
3.2.	En ny møteplass for kulturfeltet	13
3.3.	En ambassadør for den lokale kulturfrivilligheten.....	13
3.4.	En tilskuddsforvalter for kulturorganisasjonene	14
4.	Organisasjonsmodell	15
4.1.	Formålsbeskrivelse	15
4.2.	Målgruppe	15
4.3.	Medlemskategorier	16
4.4.	Styringsorganer og møteplasser	16
4.5.	Styringsprinsipp og stemmefordeling.....	16
4.6.	Suksesskriterier.....	16
	Vedlegg	17
1.	Utkast til kulturpolitisk plattform	17
2.	Utkast til vedtekter	20
3.	Drøfting av styringsprinsipp og stemmefordeling	22
4.	Svar fra undersøkelse	24
5.	Tilbakemelding på midtvegsseminar	26

1. Innledning

1.1. Motivet for en ny sammenslutning

Mange av de nasjonale kulturorganisasjonene er tilsluttet en eller flere sammenslutninger som arbeider for felles faglige og interessepolitiske saker. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), Norges Kulturvernforbund, Norsk musikkråd og Frivillighet Norge er eksempler på slike paraplyorganisasjoner.

I juni 2015 tok Norsk amatørteaterforbund, Frilynt Norge, Noregs Ungdomslag, Norsk musikkråd og Studieforbundet kultur og tradisjon initiativ til en utredning av en fremtidig sammenslutning for kulturorganisasjonene. I søknaden til Kulturdepartementet om midler til et pilotprosjekt skrev de følgende:

Selv om paraplyorganisasjonene har vært viktig for samarbeidet mellom organisasjonene, og for å fremme de felles interessene, har det gjennom mange år vært et savn for kulturorganisasjonene at det ikke er en felles paraply som kan sette kulturpolitiske saker på dagsorden.

Motivet for en fremtidig sammenslutning er å øke tyngden, slagkraften og den politiske legitimiteten for kulturorganisasjonene, og å styrke og utvikle det norske kulturlivet og de lokale kulturaktivitetene.

1.2. Samarbeidsorganisasjoner for frivillige aktører

En eventuell ny samarbeidsorganisasjon for kulturfeltet vil bygge videre på en lang tradisjon for sammenslutninger for frivillige organisasjoner og tidligere og nåværende samarbeidsorganisasjoner.

Siden de første nasjonale kulturorganisasjonene ble stiftet¹ har ulike paraplyer og fellesorganisasjoner hatt en viktig rolle for organisasjonenes samarbeid og for det gjensidige samarbeidet mellom det offentlige og det frivillige:

- Allerede ved århundreskiftet ble det opprettet samarbeidsorganer med representanter fra staten og frivillige organisasjoner. De første eksemplene er etableringen av Felleskomiteen for Norges Afholdssamfunn i 1895 og Norske kvinners Nasjonalråd i 1904
- I 1950- og 1960-årene ble det opprettet en rekke råd hvor det offentlige og organisasjonene var representert. Eksempler på slike samarbeid er Statens Ungdomsråd (1953), Statens Naturvernråd (1954) og Statens Idrettsråd (1957)²
- I etterkrigstiden ble det også opprettet paraplyer for å formidle informasjon til publikum. Et eksempel er Trygg Trafikk (1956) som ble etablert av Samferdselsdepartementet, Justisdepartementet, forsikringsbransjen og motororganisasjonene for å bedre trafikksikkerheten³
- På 1970-tallet ble det etablert nye samarbeid mellom kommunene og ulike organisasjoner innen en vidt definert kultursektor. Et motiv var å trekke de berørte, organiserte interesser inn i planarbeidet. Musikkråd i fylkene og lokale musikkråd ble opprettet fra 1979 og fremover
- Norsk musikkråd (opprinnelig navn Fellesrådet for sang- og musikkorganisasjoner i Norge) ble stiftet i 1976. På 1980-tallet ble flere paraplyer for frivillige organisasjoner etablert: Norsk teaterråd (opprinnelig Norsk Amatørteaterråd – 1980), Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner - LNU (1980) og Norsk Friluftsliv (opprinnelig Friluftslivets fellesorganisasjon - 1989)
- I 1995 ble det tatt initiativ til det som etter hvert ble forløperen til Frivillighet Norge. Samarbeidsorganet for frivillig arbeid (FRISAM) ble permanent etablert fra år 2000. FRISAM hadde blant annet som oppgave å forvalte statstilskuddet til frivillighetssentralene. Frem til 2005 var staten sekretariat, dette ble skilt ut fra statsforvaltningen ettersom «Staten la til grunn at organisasjonenes interessepolitiske arbeid, nettverksbygging og erfaringsutveksling må ivaretas av organisasjonene

¹ Noregs Ungdomslag (1896), Folkeakademienes Landsforbund (1905), Noregs mållag (1906)

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-1988-17/id524893/>

³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-27-1996-97-/id191104/?&ch=8#VED1-12-2>

selv»⁴. Samme år ble Frivillighet Norge stiftet og paraplyen har siden hatt rollen som et talerør på vegne av hele frivillig sektor i Norge

- I 2014 tok fire kor- og dirigentorganisasjonene initiativ til et formelt samarbeid, som fra 2015 har navnet Koralliansen. Samme år ble også Teateralliansen stiftet, som er et kulturpolitisk samarbeid mellom amatørteaterorganisasjonene

På et ekstraordinært årsmøte i 2015 ble Norsk teaterråd avviklet og det oppstod et behov for en reorganisering av det nasjonale amatørteaterfeltet. Samtidig aktualiserte det muligheten til å danne et nytt organisasjonsfellesskap for det frivillige kulturfeltet.

1.3. Potensielle medlemmer

Kartlegging av frivillig arbeid viser at både omfanget av frivillige kulturorganisasjoner og andelen som deltar på frivillige kulturaktiviteter er høy⁵. Potensielle medlemmer for en nytt samarbeidsorgan er i første rekke de frivillige kulturorganisasjonene.

Det finnes ingen klar avgrensning på hvilket formål som faller under definisjonen kulturorganisasjon. Alle organisasjoner er en del av vår kulturtradisjon og bidrar til å gi innhold til vår kulturhistorie. Frivillig organisasjonsarbeid er i seg selv kultur og formidler direkte eller indirekte kulturelle verdier, ideer og holdninger.

For å avgrense og kategorisere det frivillige kulturfeltet nevnes her to tilnærminger: Frivillighetsregisterets definisjon samt begrepet ytringskultur.

Et grunnleggende trekk for en frivillig organisasjon er at en vesentlig del av aktiviteten skjer i form av en ikke-betalt innsats: Frivillighetsregisterets definisjon omhandler ikke-økonomiske (ideelle) foreninger, stiftelser som ikke deler ut midler eller stiftelser og aksjeselskap som kun utdeler til frivillig virksomhet. Aktiviteter som ikke regnes som frivillig virksomhet, er aktiviteter organisert av det offentlige og aktiviteter omfattet av samvirkeoven. ⁶ Frivillighet Norge praktiserer dette slik at organisasjoner med offentlig representasjon (som frivillighetssentraler med kommunalt oppnevnte styremedlemmer) faller utenfor denne definisjonen.

Ved registrering av kulturorganisasjoner i Frivillighetsregisteret benyttes de internasjonale ICNPO-kategoriene. Hovedkategori 01 Kultur og rekreasjon har tre underkategorier, hvor kategori 1100 er Kunst og kultur. Dette omfatter organisasjoner innen *musikk, teater og dans, kunst, brukskunst og arkitektur, historie, litteratur og språk, museer, samlinger og bibliotek, tidsskrifter og medier samt andre kulturelle og kunstneriske aktiviteter*⁷.

Fra 2004 har Senter for sivilsamfunn og frivillig sektor benyttet en tilpasset versjon av ICNPO-kategoriene for undersøkelsene om frivillig innsats⁸. Organisasjonene innenfor Kunst og kultur utgjør den samme grupperingen som underkategori 1100 i den ordinære ICNPO-kategoriseringen.

Både Frivillighet Norge og LNU benytter en inndeling av medlemsorganisasjonene, basert på deres formål. LNU benytter kategorien *Kultur, friluft og fritid* for 27 av barne- og ungdomsorganisasjonene. Av medlemsorganisasjonene til Frivillighet Norge er 39 av disse kategorisert som *Kultur og fritid*.⁹ Denne inndelingen er imidlertid ikke presis, siden flere kulturorganisasjoner tilhører kategorien interesseorganisasjon. Denne kategoriseringen har heller ingen formell funksjon.

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Stmeld-nr-39-2007-/id477331/?&ch=1#KAP4-3>

⁵ <http://www.sivilsamfunn.no/Ressurser/Publikasjoner/Rapporter/2015/2015-4>

⁶ <https://www.brreg.no/lag-og-foreninger/registrering-i-frivillighetsregisteret/>

⁷ <https://www.brreg.no/lag-og-foreninger/registrering-i-frivillighetsregisteret/tilgjengelige-kategorier-av-virksomhet/>

⁸ <http://www.sivilsamfunn.no/Ressurser/Publikasjoner/Rapporter/2015/2015-3>

⁹ http://www.frivillighetnorge.no/no/om_oss/vare_medlemmer/

Et for åpent kulturbegrep kan gi vilkårlighet for hva som skal omfattes av kulturpolitikens virkemidler. En presisering av det frivillige kulturfeltet kan gjøres ved hjelp av begrepet *ytringskultur*.

Kulturutredningen 2014 (Enger-utvalget) ønsket å fremheve begrepet *ytringskultur* og nedtone det utvidede kulturbegrepet og dermed skape en innstramming av kulturbegrepet. Med *ytringskultur* menes virksomheter som har ekspressive hovedformål. Drivkraften er kulturprodusenters og publikums interesse for kulturuttrykkenes innhold og kvaliteter, og det oppstår uintenderte samfunnsvirkninger som følge av dem.

Enger-utvalget forklarte begrepet på følgende måte:

*Begrepet har to dimensjoner. På den ene siden viser det til formidling, vern og videreføring av materiell og immateriell kulturarv. På den andre siden viser det til kunstneriske virksomheter i vid forstand. Begrepet ytringskultur er et romslig kulturbegrep. Samtidig avgrenses det kulturpolitiske kulturbegrepet til virksomheter som har ekspressive formål.*¹⁰

Et utgangspunkt for sammenslutningen er ICNPO-kategorien *Kunst og Kultur*, med en avgrensning til organisasjoner som organiserer lokale foreninger, som har en nasjonal sammenslutning med en viss utbredelse og som bidrar til å utvikle og opprettholde det lokale kulturlivet, samt studieforbund som er dannet av disse¹¹. En ytterligere avgrensning kan gjøres ved hjelp av *ytringskulturbegrepet*.

1.4. Arbeidsgruppens anbefaling

Utredningen har hatt som hensikt å avdekke behov, oppgaver og organisering av en eventuell ny sammenslutning for kulturorganisasjonene.

Gjennom arbeidsgruppens møter og av de synspunkter og innspill som har kommet frem, blant annet på oppstartsseminaret i november 2015 og midtvegsseminaret i mai 2016, mener arbeidsgruppen det eksisterer et tilstrekkelig behov og interesse for etableringen av en ny sammenslutning for det frivillige kulturfeltet.

Det er tre motiver for en slik etablering:

- Det viktigste motivet er nødvendigheten av et sterkere kulturpolitisk samarbeid mellom de frivillige kulturorganisasjonene. Hensikten med samarbeidet er å bidra til en større synlighet for det frivillige kulturlivet samt bli en sterkere aktør og et sterkere bindeledd mellom myndighetene og det frivillige kulturfeltet
- Det andre motivet er at en ny sammenslutning vil kunne bidra til nye samarbeid, fellesskap og møteplasser mellom kulturaktører, både innenfor og utenfor det frivillige kulturfeltet
- Det tredje motivet er behovet for å systematisk kartlegge og innhente kunnskap om kulturfrivillighetens status og vilkår og utvikle ny innsikt og kompetanse om kulturorganisasjonenes behov, rolle og betydning

I løpet av prosessen har flere aktører pekt på nødvendigheten av god forankring og tid til refleksjon og demokratisk behandling i egne organisasjonsledd. Dette er en oppfatning som arbeidsgruppen slutter seg til. I perioden mellom et eventuelt stiftelsesmøte høsten 2016 og det første ordinære årsmøtet i 2017, bør det settes av nok tid til diskusjoner og forankring, slik at organisasjonsmodellen som velges er i tråd med organisasjonenes ønsker og behov.

Det er et poeng at det ikke etableres strukturer som konkurrerer om de samme bevilgningene, uten at det skaper en reell merverdi for kulturorganisasjonene. Det er ikke et mål i seg selv å ha en stor stab, men snarere

¹⁰ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2013-4/id715404/?ch=4#KAP6-6>

¹¹ Studieforbund vil normalt tilhøre frivillighetsregisterets kategori 2300 Annen utdanning

involvere og mobilisere den kompetansen og kapasiteten som allerede finnes i organisasjonene. Dersom en vedtar å stifte en ny sammenslutning, mener arbeidsgruppen at det vil være hensiktsmessig å søke finansiering for to stillinger det første driftsåret. Arbeidsgruppen mener det bør vektlegges politisk forståelse, kommunikasjonskompetanse og en utpreget kontakt med kulturfeltet, lokalt som nasjonalt.

Det bør også søkes om støtte til gjennomføring av et pilotprosjekt på lokalt og regionalt plan for å vurdere en hensiktsmessig organisering av lokal og regionale strukturer.

Det finnes også en fremtidig styrke i en bedre samhandling med kulturinstitusjonene og de profesjonelle aktørene, noe som en ny sammenslutning kan bidra til. Det har vært utenfor rammen av denne utredningen, men noe som arbeidsgruppen anbefaler et eventuelt fremtidig styre å kartlegge nærmere.

Til slutt har arbeidsgruppen utformet en skisse til kulturpolitisk plattform samt et utkast til vedtekter som kan behandles på et stiftelsesmøte. Både plattformen og vedtektene må utvikles videre frem mot et første ordinært årsmøte.

2. Behovskartlegging

Hensikten med behovskartleggingen er å beskrive de felles behov og problemstillinger som bør danne utgangspunktet for etableringen av en ny sammenslutning. Informasjonen har kommet frem gjennom intervjuer, seminarer med organisasjoner og arbeidsgruppens møter.

Kartleggingen tar utgangspunkt i tre områder:

- Kulturpolitikk og rammevilkår
- Kompetansearbeid
- Forvaltning av støtteordninger

2.1. Kulturpolitikk og rammevilkår

I søknaden til Kulturdepartementet om utredningsmidler er det slått fast at flere kulturfaglige områder i dag faller utenfor arbeidsområdet til de eksisterende paraplyorganisasjonene. I tillegg finnes det et uforløst potensial i flere overlappende interesser organisasjonene i mellom.

Det er et potensiale knyttet til kulturorganisasjonenes politiske gjennomslagskraft. I tillegg vil større synlighet for aktørene, aktivitetene og feltet generelt kunne bidra til rekruttering og et større, sterkere og synligere frivillig kulturtilbud i landets kommuner og lokalsamfunn.

I kraft av organisasjonenes rolle som kulturaktører landet rundt, har de muligheten til å utforme standpunkter i forlengelsen av egne kjerneaktiviteter. En ny sammenslutning vil kunne påvirke den nasjonale kulturpolitikken, både for det organisasjonsspesifikke og for tilretteleggingen av kulturtilbudet i bred forstand.

Utover det generelle tilskuddsnivået og kulturorganisasjonenes rammevilkår, kan kulturorganisasjonene i fellesskap også påvirke den delen av kulturpolitikken som ikke angår organisasjonene direkte, men som påvirker betingelsene til det frivillige kulturfeltet.

Dagens aktører

Frivillighet Norge er en vesentlig aktør for det interessepolitiske arbeidet i frivillig sektor. Siden etableringen i 2005 har paraplyorganisasjonen blitt en sentral aktør i frivillighetspolitikken. Frivillighetsregisteret, momskompensasjon, skattefradrag for gaver og samhandling mellom staten og frivillig sektor er spørsmål organisasjonen har jobbet med. Mer enn 280 organisasjoner er i dag medlemmer av Frivillighet Norge.

Frivillighet Norges medlemsorganisasjoner representerer en stor bredde av aktiviteter, og paraplyen vil først og fremst prioritere de tema som angår hele frivilligheten. Fordi Frivillighet Norge er en konsensusorganisasjon, vil tema det ikke etableres enighet om, eller saker som oppleves kontroversielt hos deler av medlemsmassen, ikke bli prioritert.

Paraplyene Norges Idrettsforbund, Norsk musikkråd, Norsk friluftsliv, Norges Kulturvernforbund og LNU driver også et vesentlig påvirkningsarbeid. Organisasjonene representerer ulike aktivitetsområder innen frivillig sektor og fremmer egne medlemsorganisasjoners vilkår. I likhet med initiativtakerne til utredningen er det også arbeidsgruppens oppfatning at det i dette landskapet mangler et vedvarende samarbeid som først og fremst jobber for kulturorganisasjonenes sak.

Aktuelle tema

Arbeidsgruppen har identifisert følgende områder knyttet til rammevilkår der det eksisterer et behov for bedre koordinering mellom kulturorganisasjonene:

- Tilskuddsordninger spesifikt til kunst- og kulturfeltet
- Fordeling av spillemidler til kulturorganisasjoner
- Tilskudd til organisasjonseide kulturbygg
- Momskompensasjon til bygg og anlegg
- Voksenopplæringsmidler til kulturorganisasjoner

Listen over er i det vesentlige nasjonale rammebetingelser, i tillegg til kommunale ordninger. For det kulturpolitiske arbeidet er det først og fremst i lokalpolitikken at potensialet oppleves størst.

Tre tema peker seg ut:

- Kultur i kommunen
- Samhandling med kommunale tilbud
- Regionale og lokale kulturråd

Nedenfor drøftes hvert av punktene.

1. Tilskuddsordninger spesifikt til kunst- og kulturfeltet

Driftstilskudd og tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner har et bredt nedslagsfelt, og det finnes en rekke ordninger som organisasjonene kan søke på.¹² I tillegg kommer regionale og kommunale ordninger. Det er også innført ordninger på tvers av feltet. En uttømmende oversikt over tilskuddsordninger som spesifikt er myntet på kulturorganisasjoner finnes ikke, men de vesentligste som kulturorganisasjonene oppgir er:

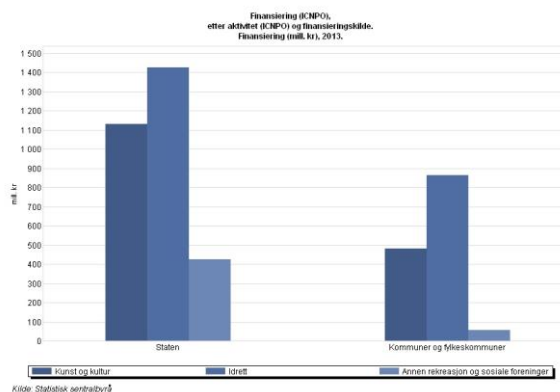
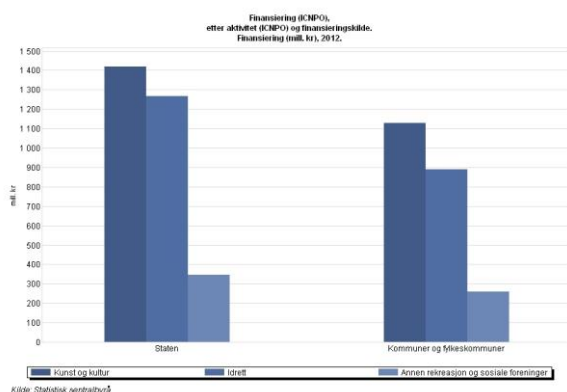
- Kommunale driftstilskudd
- Frifond
- Aktivitetsmidler for kor
- Tilskudd til kjøp av musikkinstrumenter til skolekorps og barne- og ungdomsorkestre
- Musikkutstyrsordningen
- Tilskudd til landsdekkende musikkorganisasjoner
- Tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner (nasjonal og internasjonal grunnstøtte)
- Driftstilskudd til de nasjonale amatørteaterorganisasjonene

Både statlige og kommunale kulturbudsjetter økte på 2000-tallet. I perioden 2005-2013 gjennomførte daværende regjering et «kulturløft», som i løpet av fem år doblet kulturbudsjettets størrelse. Offentlige tiltak til kunst- og kulturformål var en hovedsatsing, og den største bevilgningen til frivillige aktører var i form av momskompensasjon.

SSBs satellittregnskap viser at kultur og idrett har det største omfanget frivillig aktivitet. For finansieringen av de respektive underkategoriene¹³ er den samlede finansieringen for Kunst og kultur lavere i 2013 enn i 2011 og 2012. Dette må ses i lys av at det inngår et nytt kildegrunnlag i 2013-beregningene. Satellittregnskapet legger mer vekt på å vise et korrekt bilde på et gitt tidspunkt enn konsistente tidsserier. En kan imidlertid konstatere at den offentlige finansieringen for underkategori Kunst og kultur er lavere enn tidligere antatt.

¹² <https://www.regjeringen.no/no/dep/kud/tilskudd/tilskudd-til-frivillig-virksomhet/Tilskuddsordninger-for-frivillige-organisasjoner/id2342820/>

¹³ Underkategoriene er: 01100 Kunst og kultur, 01200 Idrett, 01300 Annen rekreasjon og sosiale foreninger

Å påvirke utformingen av tilskuddsordninger fordrer en samordning av kunnskap, innhenting av data og kjennskap til historikk. Mye kompetanse finnes i organisasjonene, men det mangler en samordning av denne innsikten som i neste omgang kan benyttes i et utadrettet påvirkningsarbeid.

2. Fordeling av spillemidler

Spillemidler til frivillige formål fordeles gjennom tippenøkkelen og ved hjelp av grasrotandelen. Tippenøkkelen slår fast at 64 prosent av overskuddet til Norsk Tipping tilfaller idrettsformål, 18 prosent tilfaller samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner og 18 prosent tilfaller kulturformål. Som en sentral finansieringskilde for frivillige organisasjoner har spillpolitikken og tippenøkkelen utforming en vesentlig innvirkning på kulturorganisasjonenes økonomi. Kulturorganisasjonene har et ønske om i større grad å kunne påvirke fordelingen av spillemidler. Dette er et område hvor dagens paraplyer i liten grad har prioritert kulturorganisasjonenes sak.

I forbindelse med Arbeiderpartiets landsmøtevedtak i 2011 om endring av tippenøkkelen, ble det etablert et opprop som samlet 63 organisasjoner og 25.262 underskrifter.¹⁴ Endringen ble gjennomført, mot at kulturløftets forpliktelser skulle gjennomføres i statsbudsjettene. Dette viser hvordan organisasjonenes koordinerte innsats har en politisk interesse. Daværende statsråd ga også uttrykk for et ønske om å drøfte andre kulturpolitiske spørsmål med en sammenslutning for kulturlivet.¹⁵

Grasrotandelen omfatter alle Norsk Tippings spill unntatt Flax-lodd, Belago og Extra. Spilleren kan bestemme at tilsvarende fem prosent av innsatsen skal gå til et frivillig lag.¹⁶ Rundt halvparten av Norsk Tippings spillere har knyttet seg til ordningen. Fra 2009 til 2015 er over 2 milliarder kroner delt ut gjennom ordningen.¹⁷ Av midlene går om lag 60 prosent til idrett og 30 prosent til kulturorganisasjoner.¹⁸ Grasrotandelen reduserer Norsk Tippings resultat, og er dermed en omfordeling før fordeling av Norsk Tippings overskudd finner sted.

Det har vært flere diskusjoner om utformingen av spillpolitikken og enerettsmodellen til Norsk Tipping. Både ved en videreføring og ved en eventuell endring av enerettsmodellen, og i diskusjonen om grasrotmidler, vil kulturorganisasjonene være tjent med en felles innsats.

¹⁴ <https://www.facebook.com/bevarkulturløftet>

¹⁵ <http://www.ballade.no/sak/fordel-at-kulturlivet-er-samlet/>

¹⁶ Spillet Multix har andre bestemmelser

¹⁷ <https://www.norsk-tipping.no/grasrotandelen/artikler/to-milliarder-via-grasrotandelen>

¹⁸ I 2010 gikk 68,2 pst av midlene til idrett. I 2015 er andelen 60,7 pst og utgjør 239,8 mil. 534 694 idrettslag mottok midler, med et snitt på 449 kr pr lag. Den nest største kategorien er Kultur og kunst, som mottok 35,7 millioner i 2015. Andelen for Kultur og kunst utgjør 9 pst. 108 997 lag er registrert i denne kategorien, med et snitt på 328 kr pr lag. For kulturorganisasjonene kommer i tillegg kategorier som lokalsamfunnsutvikling, rekreasjon og sosiale foreninger, mv.

3. Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg

Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til egnede lokaler, bygg og utearenaer som gir rom for kulturell virksomhet. Midlene kan benyttes til nybygg og rehabilitering, men ikke til vedlikehold eller drift. Tilskudd kan gis til kulturhus, flerbrukslokaler eller spesiallokaler for kunst og kultur. Ordningen forvaltes av fylkeskommunene.¹⁹

De organisasjonseide kulturbyggene har en rekke aktiviteter og er en viktig del av organisasjonenes frivillige virksomhet. Disse kulturbyggene er i målgruppen til ordningen for tilskudd til kulturbygg, men konkurrerer med offentlige bibliotek, skoler som er kombinert med flerbrukshaller, private og offentlige museum og en rekke andre kulturbygg. Midlenes størrelse er også redusert de senere årene.

Idrettsanlegg er registrert i idrettsanleggsregisteret. Selv om dette i noen fylker også benyttes til kulturbygg finnes det ikke noe tilsvarende, uttømmende register for kulturbygg. Det betyr at det er vanskelig å danne seg et overblikk over egnethet, behov for vedlikehold og etterslepet på lokaler til øving og fremføring for kulturaktører.

4. Momskompensasjon til bygg og anlegg

Tilskuddsordningen for kompensasjon av merverdiavgift til frivillige organisasjoner ble etablert i 2010. Formålet med ordningen er å fremme frivillig aktivitet.²⁰ Hensikten med momskompensasjonsordningen må forstås slik at alle momsutgifter den frivillige virksomheten har skal kompenseres. For frivillige kulturorganisasjoner inkluderer dette alle kostnader forbundet med de organisasjonseide kulturbyggene.

Momskostnader for vedlikehold er omfattet av ordningen, mens oppgraderinger av kulturbyggene kompenseres ikke. Dette innebærer at organisasjonene ikke blir kompensert for kostnader som er knyttet til nybygg, påbygg og ombygging av bygg, anlegg eller annen fast eiendom som ikke kan anses som drifts- og vedlikeholdskostnader. I praksis betyr det at det kan gis kompensasjon ved bytte av et gulv, men ikke ved utvidelse av grunnflaten. Oppgraderes bygget vesentlig er det en ombygging som ikke gir rett til kompensasjon.

Begrunnelsen for å utelate de organisasjonseide kulturbyggene fra momskompensasjonsordningen, er at kompensasjonen vil utgjøre en for stor del av pottens størrelse og at dette vil medføre færre midler til aktiviteter. Ordningen har vært forsøkt endret, blant annet gjennom et representantforslag på Stortinget fra 2014 om å inkludere ombyggingskostnader for organisasjonseide bygg.²¹ Forslaget ble ikke vedtatt. Frivillighet Norge har også tatt til orde for at investeringer i bygg og anlegg bør tas inn i ordningen (under forutsetning av at ordningen økes, slik at det ikke fører til en større avkorting).²²

Momskompensasjon for bygg og anlegg ytes både til kommunale kulturbygg og idrettsanlegg. For kommuner og fylkeskommuner trådte ny lov om momskompensasjon i kraft i 2004. Bygging av kommunale kulturbygg innvilges derfor momskompensasjon, med mindre kulturbyggene har en økonomisk aktivitet som drives i konkurranse med kommersielle aktører.²³ Det er dermed en forskjellsbehandling av kulturbygg i offentlig og frivillig sektor.

¹⁹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/kulturbygg/desentralisert-ordning-for-tilskudd-til-/id86016/>

²⁰ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/forskrift-om-momskompensasjon-for-frivil/id607453/>

²¹ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2014-2015/inns-201415-023/?lvl=0>

²² <http://www.frivillighetnorge.no/filestore/Dokumenter/Frivillighetspolitikk/momskompensasjonendringer6.pdf>

²³ Som følge av et ESA-vedtak i 2008 har Skatteetaten bedt om tilbakebetaling fra flere kommuner <http://www.nrk.no/sorlandet/kommunene-trues-av-ny-momssmell-1.12830630>

Idrettens andel av overskuddet til Norsk Tipping skal i første rekke benyttes til utbygging av idrettsanlegg. Det er etablert en særordning for bygg. Momskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg ble innført i 2010 og omfatter søkere som oppfyller vilkårene for å motta spillemidler for bygging og rehabilitering av idrettsanlegg. Ordningen er rammestyrkt og i 2015 fikk alle godkjente søkere full innvilgelse av godkjente søknadsbeløp.²⁴

Dersom investeringer i bygg og anlegg kan omfattes av den generelle momskompensasjonsordningen, ville både idretts- og kulturorganisasjonenes kostnader til ny, om- eller påbygging omfattes, uavhengig av om de kvalifiserer for spillemidler.

5. Voksenopplæringsmidler

Fra 1976 ble det innført regler om tilskuddsberettigede opplysningsorganisasjoner. Fra 1992 ble det stilt krav om at organisasjonene må være medlem i et godkjent studieforbund for å motta midler. Studieforbundene ble etablert for å sikre organisering og struktur. Forvaltning og formidling av tilskudd på vegne av frivillig sektor er en viktig oppgave som er regulert i voksenopplæringsloven²⁵. For å motta tilskudd kreves i dag minst 40.000 avholdte kurs timer. Det er 16 ideelle studieforbund som er godkjent etter Lov om voksenopplæring.

Frivillige organisasjoner har en lang tradisjon for kunnskapsformidling og folkeopplysning. Som deltakere, tilretteleggere og meningsbærere har kulturorganisasjonenes aktivitet bidratt til både samfunnsengasjement og tradisjonsformidling. Gjennom voksenopplæringsloven er dette anerkjent som en selvstendig arena for læring og et viktig innslag og supplement til det formelle utdanningssystemet. Voksenopplæringsmidlene er også et viktig kulturpolitisk virkemiddel for å sikre videreføring av tradisjons- og kulturuttrykk.

Musikk og håndverk utgjør de største områdene for voksenopplæring i regi av studieforbund. Kursene kan være seminarer, øvelser, samspill eller verksted, men felles for alle kursene er at det er organisert opplæring med en godkjent studieplan. I et forskningsprosjekt som blant annet så på utbytte av kursdeltakelse, oppga 75 prosent at kurset i stor grad har svart til deres forventninger. 59 prosent av deltakerne oppga at de i stor grad har benyttet det de har lært også utenfor kurset eller opplæringen. 92 prosent av deltakerne fortalte at de ville anbefalt kurset de gikk på til andre.²⁶

Midlene bevilget til voksenopplæring ble betydelig redusert på 2000-tallet. Voksenopplæringsmidlene er også gjenstand for øremerking, blant annet i forslaget til statsbudsjett for 2016²⁷. Her ble 10 millioner av tildelingen til studieforbundene foreslått øremerket Basiskompetanse i frivilligheten, for å styrke grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving, regning, data og muntlig norsk.

Med voksenopplæringsmidlenes brede nedslagsfelt, er det en utfordring å sikre tilskudd til mye av opplæringsvirksomheten som skjer i kulturorganisasjonene, spesielt på lokalt nivå. Noen grep som kan bedre dette er å jobbe for økt kunnskap om læringseffektene som kulturorganisasjonene skaper og en høyere anerkjennelse av organisasjonene som bærere av kulturkunnskap.

6. Kultur i kommunen

Kulturloven slår fast at offentlige myndigheter skal legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet slik at alle kan få anledning til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Både fylkeskommunen og kommunen skal sørge for forutsigbare økonomiske eller organisatoriske virkemidler som fremmer et bredt spekter av kulturvirksomhet lokalt og regionalt.²⁸. Selv om loven gir en pekepinn, sier den

²⁴ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/full-momskompensasjon-for-idrettsanlegg-i-2015/id2462724/>

²⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2007-11/id480422/?ch=5>

²⁶ http://www.oxfordresearch.no/media/187840/en_ordning_et_mangfold_av_l_sninger_-_forskningsprosjekt_om_studieforbund.pdf

²⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20152016/id2456056/?q=&ch=1>

²⁸ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89>

ikke noe om hvilket nivå kommunene skal legge seg på. Kulturorganisasjonene har derfor en mulighet til å påvirke hvilke virkemidler som skal benyttes. Intensjonen bør være at kulturloven blir praktisert slik at landets fylkeskommuner og kommuner inkluderer de frivillige organisasjonene i planleggingen av det samlede kulturtilbudet.

Kulturorganisasjonene er en viktig del av kulturaktiviteten og bidrar til å utvikle et godt lokalmiljø. De skaper lokale møteplasser med kultur og aktiviteter, hvor deltakerne kan være aktører, frivillige medhjelpere, publikum og utøvere, både som amatører og profesjonelle. Landets kommuner og bydeler kan i langt større grad enn i dag dra nytte av organisasjonenes engasjement for stedsutvikling og kulturaktiviteter. Utgangspunktet bør være at organisasjonene inkluderes i arbeidet med kulturell infrastruktur (f.eks. lokaler og samarbeidsflater) i sitt planarbeid. Dette er spesielt relevant ved revideringen av kommuneplanen og i utformingen av kommunedelplaner for kulturanlegg. Det er et behov for en bestemmelse om kulturell infrastruktur i plan - og bygningsloven for å sikre dette arbeidet lokalt.

7. Samhandling med kommunale tilbud

Både kulturskolen og tiltak fra den kulturelle skolesekken er satsinger som bidrar til å forsterke det lokale kulturtilbudet for barn og unge. I mange tilfeller organiseres aktivitetene i nært samspill med frivillige organisasjoner, og ofte står kulturorganisasjonene for en vesentlig del av aktivitetene. Kulturskolene kan både forsterke det frivillige tilbudet og supplere nye tilbud som ikke finnes fra før. Det er imidlertid en forutsetning at kommunen unngår en konkurransesituasjon med frivillige aktører, enten i form av ressurser, rekruttering eller leiepriser og tilgang på offentlige lokaler.

Staten har gitt tilskudd til opprettelse av Frivillighetssentralene i flere år. Det er varierende i hvilken grad disse har blitt en ressurs for kulturorganisasjonene lokalt. Mens offentlig støtte til lokalt, frivillig kulturarbeid har blitt redusert, er det gradvis blitt bygget opp kommunale tiltak som helt eller delvis griper inn i de frivillige organisasjonenes aktiviteter.

Det frivillige og de kommunale kulturtilbudene bør samarbeide på en slik måte at det i størst mulig grad kommer kulturlivet og lokalsamfunnet til gode. Det innebærer at organisasjonene må søke å påvirke kulturpolitikken i kommunene, og at kommunene ikke må innta en forventning om at organisasjonene uten videre kan adressere samfunnsutfordringer som ikke er relatert til kjerneaktivitetene.

I samarbeidsavtalen mellom KS og Frivillighet Norge heter det at frivillig sektor kan supplere, men ikke erstatte offentlige tjenester. Derfor bør det utvikles et partnerskap mellom kommunen og frivilligheten og løsninger på utfordringer i lokalsamfunnet bør drøftes²⁹. For at dette skal realiseres bør kulturorganisasjonene selv være tydelige på forutsetninger og samarbeidsformer, og kommunene må aktivt bidra til å finne frem til løsninger som kan ivareta og forsterke det frivillige kulturfeltet.

8. Regionale og lokale kulturråd

Så godt som alle kulturaktiviteter utøves med forankring i et lokalmiljø eller i en region. En rekke kommuner har lokale kulturråd. Norsk musikkråd organiserer 100-150 mer eller mindre aktive lokale musikk- og kulturråd. Videre organiserer Norsk musikkråd fylkesmusikkråd og fylkeskulturnettverk. Oppgavene, finansieringen og organiseringen av de lokale og regionale rådene varierer. En viktig forklaring på idrettsrådenes suksess, er at de foretar prioriteringer på vegne av idrettslagene, tildeler lokale aktivitetsmidler og skal drøfte kommunens prioriteringer av søknader om spillemidler. Idrettskretsene har oppgaver som er finansiert gjennom spillemidlene. Kulturrådene mangler en tilsvarende funksjon. For kommuner som bevilger mer til idrett enn kultur, kan det også oppleves mer relevant å etablere idrettsråd, mens kulturråd kan oppfattes overflødig.

²⁹ http://www.frivillighetnorge.no/no/samarbeid/samarbeidsavtale_ks/

Mange kulturaktører kan ha et sammenfallende behov i sitt møte med kommunen og fylket, og et sterkt kulturråd kan bidra til å styrke stemmen til det lokale og regionale kulturlivet. Kommunale og regionale kulturråd kan skape bedre samarbeid mellom frivillige lag, og styrke dialogen mellom de kommunale og de frivillige aktørene. Det kan også være en viktig arena for kompetanseoverføring eller som medvirkningsorgan og høringsinstans for kulturspørsmål i kommunen. En forutsetning for å få til dette, er at kulturrådene evner å rekruttere fra hele kultursektoren, at de mobiliserer nok støtte hos organisasjonene og at de bidrar til å etablere en tydelig identitet med oppslutning og troverdighet lokalt.

2.2. Kompetansearbeid

Lokalt påvirkningsarbeid

Innsikt i offentlig styring og politikk er viktig i påvirkningsarbeid og i rollen som et talerør. Hos mange frivillige organisasjoner eksisterer det en nær kobling mellom aktivitet, organisasjonsbygging og politisk påvirkning. Spesielt for de sakspolitiske organisasjonene vil en sterk organisasjon oppfattes som et viktig fortrinn for å oppnå politiske gjennomslag. En kulturorganisasjon vil ikke nødvendigvis vektlegge denne sammenhengen like sterkt.

Mens de sakspolitiske organisasjonene vil prioritere aktiviteter for å skape slagkraft i påvirkningsarbeidet (som medlemsrekruttering og tale- og debatteknikk), har det organisatoriske og politiske arbeidet i kulturorganisasjonene en annen status. Konsekvensen er at terskelen for å påvirke de lokale rammebetingelser kan oppleves høyere enn nødvendig. Legitimiteten som en viktig kulturaktør kommer dermed ikke til nytte i det lokale påvirkningsarbeidet.

I følge arbeidsgruppen vil mange av de aktive medlemmene i en kulturorganisasjon ikke identifisere seg med begrepet frivillig. Å være «frivillig» knyttes snarere til dugnadsaktivitet enn utøvelse av et kulturuttrykk.

Et behov som en fremtidig sammenslutning kan møte, er å bidra til at kulturorganisasjonene lokalt i større grad kan delta i påvirkningsarbeidet, uten at det går på stor bekostning av kjerneaktiviteten.

2.3. Forvaltning av støtteordninger

Kulturorganisasjonenes behov for støtteordninger kan knyttes både til midlenes størrelse, forutsigbarhet fra et budsjettår til et annet og rapporteringskrav til organisasjonene. Et annet viktig anliggende er anerkjennelse av kulturorganisasjonenes mange ulike kulturuttrykk og aktiviteter.

Arbeidsgruppen peker på at det er opprettet en rekke tilskuddsordninger som retter seg mot et spesifikt felt, fremfor generelle ordninger som har hele bredden av kulturorganisasjoner som målgruppe. Departementene skal gå gjennom sine tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner med sikte på å forenkle dem³⁰. I dette ligger også gjenbruk av informasjon og at eventuelle overlappende ordninger kan slås sammen, noe kulturorganisasjonene selv kan ta et ansvar for å påvirke.

Sentrale tilskuddsordninger er:

- Driftstilskudd til landsomfattende kulturorganisasjoner
- Frifond til kulturorganisasjonenes lokale arbeid
- Prosjektstøtteordninger (sjangerspesifikke eller generelle)
- Tilskuddsordninger som i dag forvaltes av Norsk kulturråd

³⁰ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rapport-forenklingspotensialet-i-statlige-tilskuddsordninger-for-frivillige-organisasjoner/id2485394/>

Arbeidsgruppen opplever ikke et behov i dag for å overta tilskuddsforvaltning fra andre aktører. Tilskuddsforvaltning kan imidlertid gi en fremtidig, positiv samordnings- og synergieffekt. En forsvarlig tilskuddsforvaltning stiller krav til et godt fagmiljø, en uavhengig saksbehandling, gjennomsiktighet, troverdighet og nærhet til og likebehandling av søkerne. Det vil eventuelt la seg gjennomføre først etter at et kulturpolitisk samarbeid er etablert.

3. Oppgaver for en ny sammenslutning

3.1. En ny stemme i kulturpolitikken

Behovskartleggingen peker på at en ny sammenslutning kan gi kulturorganisasjonene økt innflytelse i kulturpolitikken. Dette gjelder blant annet arbeid for en bedre innretning av tilskuddsordninger, spillpolitikken og utformingen av kompensasjonsordninger.

En ny sammenslutning for kulturorganisasjonene vil kunne ta en rollen som et talerør i kulturdebatten. Å være en relevant aktør handler om å være en konstruktiv rådgiver for myndighetene og en tydelig samfunnsdebattant når det er hensiktsmessig. En sammenslutning kan innhente og formidle fakta og innsikt om kulturfeltet.

Å ha troverdighet som talerør avhenger av en høy oppslutning fra medlemmene. For å sikre legitimitet må sammenslutningen lykkes med å etablere en inkluderende arena hvor bredden av kulturorganisasjonene opplever et eierskap til samarbeidet, problemstillingene og forslagene som utarbeides.

3.2. En ny møteplass for kulturfeltet

Kulturfeltet spenner vidt og kulturpolitikken er delvis fragmentert, og mange miljøer har ikke et samarbeid i dag. For å kunne påvirke kulturpolitikken, vil det være en styrke å etablere nye samarbeidsflater utover de frivillige organisasjonene, både med profesjonelle kulturaktører, institusjoner og kommunale aktører. Å skape oppslutning om initiativ som kommer hele kulturlivet til gode kan over tid fremme en høyere deltakelse i kulturlivet og et bedre kulturtilbud. En ny sammenslutning kan skape nye arenaer for samtaler og debatt, og skape samarbeid på tvers av miljøer som ikke samarbeider i dag.

En ny møteplass for kulturfeltet vil kunne bidra til:

- At kulturorganisasjonene får en tydeligere posisjon, med standpunkt som er drøftet og forankret i et inkluderende fellesskap av kulturorganisasjoner og kulturaktører
- Å vise gevinstene som oppnås ved å legge til rette for kulturfrivilligheten - og dermed et aktivt liv med utfoldelse, mestring og opplevelser
- At det skjer en kompetanseutvikling mellom aktører på kulturfeltet gjennom nye samarbeidsflater mellom frivillige, profesjonelle og offentlige kulturtilbud og aktiviteter

3.3. En ambassadør for den lokale kulturfrivilligheten

En ny sammenslutning kan bidra til å formidle gode lokale og regionale eksempler som kan bidra til å skape bedre kulturaktiviteter.

Det frivillige kulturfeltet skaper møteplasser med kultur og aktiviteter hvor deltakerne kan være aktører; som medhjelpere, utøvere og publikum. De tilbyr møteplasser som skaper opplevelser og utvikler relasjoner mellom mennesker i alle aldre. Kirkebygg, kulturhus, grendehus, ungdomshus og bydelshus er ofte de lokale kraftsentra i kulturlivet med kulturscener som benyttes av både amatører og profesjonelle.

Kulturfrivillighet skjer i lokalsamfunnet. Et stort potensial for å gjøre en forskjell på kort sikt finnes i det lokale, kulturpolitiske arbeidet. Selv om påvirkningen må skje lokalt, betinger det også et nasjonalt, overordnet grep. Den pågående kommune- og regionreformen vil i mange lokalsamfunn endre betingelsene for å nå frem. Dette representerer også en mulighet for kulturorganisasjonene til å definere hvordan samarbeidet med det kommunale tilbudet skal utformes i de nye kommunene.

Et bedre kulturtilbud kan blant annet utvikles ved:

- At kulturorganisasjoner i langt større grad involveres i stedsplanlegging
- At kommunale kulturtilbud utvikles i nært samspill med kulturorganisasjonene
- At lokale kulturråd etableres, prioriteres, styrkes og utvikles
- At kulturorganisasjonenes fysiske møteplasser prioriteres på høyde med idrettsanlegg

Aktivitet, opplæring og formidling av et mangfold av kulturuttrykk gjør organisasjonene til viktige kulturbærere og kulturskapere. Kulturtilbudet opprettholdes av organisasjonenes aktivitet og egen opplæring. Gjennom organiserte kulturaktiviteter, har organisasjonene innsikt i hvordan kulturlivet kan videreutvikles. Det handler om å øke rammesetterenes kunnskap om kultursektoren, men også om å videreutvikle organisasjonenes egen kompetanse.

En ny sammenslutning kan bistå organisasjonene i rollen som rådgiver, pådriver og faglig støtte for å skape flere og bedre lokale kulturaktiviteter, der kulturorganisasjonene får en tydeligere rolle og en høyere anerkjennelse enn i dag. Kultur har en egenverdi, men bidrar også til å løse samfunnsutfordringer. I dette bildet kan kulturorganisasjonene legge tydeligere føringer på samarbeidet med fylker og kommuner.

3.4. En tilskuddsforvalter for kulturorganisasjonene

En rekke aktører gir tilskudd til frivillige organisasjoner. Flere av dagens paraplyer er tildelt rollen som forvalter av offentlige tilskudd. I tillegg er studieforbundene en viktig aktør for organisasjonenes opplæringsarbeid.

En ny sammenslutning for kulturorganisasjonene vil på sikt kunne vurdere å ta på seg forvaltningsoppgaver. Oppgaver knyttet til eventuell forvaltning av tilskuddsordninger bør ses i lys av følgende:

- Utsikter til en administrativ kapasitet med et forvaltningsmiljø av en viss størrelse
- Et klart skille mellom sammenslutningens organer som sikrer gjennomsiktighet og etterprøvbarhet
- Forventninger om bedre måloppnåelse for midlene og en kostnadseffektiv forvaltning

Organisasjonene kan også ha en egeninteresse av å forvalte tilskuddsordninger i fellesskap. En ny sammenslutning for kulturorganisasjonene vil kunne ta på seg forvaltningsoppgaver dersom det skaper synergier. Det er også naturlig at en ny sammenslutning evaluerer hvilke støtteordninger som er rettet mot kulturfeltet i dag, hvor det er mer hensiktsmessig at denne forvaltes i organisasjonenes regi. Dette vil blant annet avhenge av hvilke organisasjoner som slutter seg til en ny sammenslutning.

4. Organisasjonsmodell

Organisasjonsmodellen som velges skal bidra til en fornuftig organisering, en styringsmekanisme som svarer til medlemmenes egenart og de oppgavene som skal løses.

Organisasjonsmodellen skal bidra til følgende:

Demokratisk legitimitet: Arbeidsgruppen har vært opptatt av at en ny sammenslutning må kunne ta en posisjon som gir legitimitet, noe som innebærer at den må utvikle saker og budskap som viser kulturfrivillighetens egenskaper og funksjoner. En grunnleggende forutsetning, er at standpunktene som inntas er utviklet og forankret hos de organisasjonene som sammenslutningen representerer. Det innebærer at organisasjonsmodellen må sikre representativitet og medvirkning. Det bør tas sakseierskap til minst én langsiktig, interessepolitisk sak, som både er unik for det frivillige kulturfeltet og som samler bredden av kulturorganisasjonene.

Faglig definisjonsmakt: Standpunktene som frontes skal påvirke kulturpolitikere og kultursektoren. Det fordrer at standpunktene som inntas og rådene som utarbeides er forankret i fakta, og deler av faktagrunnlaget må innhentes og utvikles av sammenslutningen selv. Koblingen mellom kulturfrivillighetens rolle og hvilke gevinster som kan oppnås ved å legge bedre til rette for kulturfrivilligheten - og dermed et aktivt liv med utfoldelse, mestring og opplevelser. Dette er et perspektiv som delvis mangler i kulturdebatten. For å skape en definisjonsmakt på sine områder, kreves både ekstern synlighet og intern oppslutning fra organisasjonene.

4.1. Formålsbeskrivelse

Formålsbeskrivelsen (formålsparagrafen) skal bestemme hvilket verdigrunnlag og på hvilken bakgrunn sammenslutningen skal innta posisjoner og utføre aktiviteter. Følgende momenter bør inngå:

- En visjon for det lokale kulturlivet, for kulturens samfunnsrolle og kulturorganisasjonenes betydning
- Et formål som favner mangfoldet i kulturlivet
- En beskrivelse som også vil være gyldig med fremtidige endringer i kulturlivet og som ikke har en ideologisk eller partipolitisk slagside

4.2. Målgruppe

Det er ønskelig at en ny sammenslutning skal representere hele det frivillige kulturfeltet. Derfor må det avklares om de aktuelle medlemsorganisasjonene har et kulturbegrep knyttet til frivillighetsregisteret eller om det skal knyttes til et annet kulturbegrep. I tillegg bør det tas stilling til et utbredelseskriterium. For en nettverkspreget samarbeidsform har dette mindre betydning, men dersom det skal relateres til demokratisk stemmegivning må det gjøres en avgrensning.

Arbeidsgruppen mener at følgende kriterier kan vurderes:

- Medlemsorganisasjonen må ha et tematisk formål som de selv kan relatere til kulturfrivilligheten og kulturfeltet og ha et ekspressivt hovedformål
- Medlemsorganisasjonen må bidra til å utvikle det lokale kulturlivet og ha et nasjonalt preg eller ivareta nasjonale interesser
- Medlemsorganisasjonen må ha kultur som et aktivitetsområde og være omfattet av frivillighetsregisterets kategori 1100 Kunst og kultur³¹
- Medlemsorganisasjonen må ha lokale lag og en nasjonal kulturell interesse, men det kan gjøres unntak dersom den representerer et område med få rekrutteringsmuligheter

³¹ Se kapittel 1.3

4.3. Medlemskategorier

Medlemsorganisasjonene skal primært organisere individuelle medlemmer, men det er også ønskelig å knytte til seg studieforbund og andre sammenslutninger som representerer målgruppen. Ved siden av ordinære medlemmer bør det etableres en medlemskategori for aktører som innvilges tale- og forslagsrett.

Det finnes i dag fylkesvise samarbeidsorgan innen både teater, musikk og kultur. Fylkesmusikkrådene er tilknyttet Norsk musikkråd, mens fylkesteaterrådene står uten en nasjonal overbygning etter nedleggelsen av Norsk teaterråd. Arbeidsgruppen mener det bør tilrettelegges for deltakelse fra de fylkessammenslutningene som ønsker det.

4.4. Styringsorganer og møteplasser

Innretningen av styringsorganer og møteplasser må i stor grad bygge på hvilken stemmefordeling og styringsprinsipp som velges. De primære arenaer er styret og tillitsvalgte, arbeidsgrupper samt møteplasser med andre aktører fra kulturfeltet. Arbeidsgruppen ser det som naturlig å etablere tematiske fagråd, arbeidsgrupper, nettverksgrupper eller tilsvarende.

4.5. Styringsprinsipp og stemmefordeling

Sammenslutningen kan sikre demokratisk legitimitet og faglig definisjonsmakt ved hjelp av tydelige mandatbeskrivelser, gode beslutningsprosesser, høy kvalitet i fakta- og beslutningsgrunnlag og en tilstrekkelig styringseffektivitet.

Arbeidsgruppen har ikke foretatt en uttømmende vurdering av fordeler og ulemper knyttet til hvilket styringsprinsipp som bør velges (se vedlegg 3 for drøfting av styringsprinsipp og stemmefordeling). I perioden fra stiftelsesmøtet frem til første ordinære årsmøte, må det foretas en vurdering av hvilken stemmefordeling og styringsprinsipp som sammenslutningen skal ta. Dette må ses i lys av hvilke oppgaver og hvilke medlemmer sammenslutningen vil få.

4.6. Suksesskriterier

Organisasjonsmodellen som velges må gi tilstrekkelig demokrati, styringseffektivitet og kvalitet. Dette kan oppsummeres som demokratisk legitimitet og faglig definisjonsmakt. I tillegg er følgende suksesskriterier identifisert. Sammenslutningen må kunne:

- Ta en posisjon som gir legitimitet, som har saker og budskap som viser kulturfrivillighetens betydning og rammene som trengs
- Ha standpunkter som er forankret i fellesskapet av kulturfrivilligheten, og som er troverdig med råd forankret i fakta
- Ta sakseierskap til minst én langsiktig interessepolitisk sak som både er unik for kulturfrivilligheten og som samler bredden av kulturorganisasjonene
- Bidra til kompetanseutvikling og til å utforske mulighetene for nye samarbeidsflater mellom frivillige, profesjonelle og offentlige kulturtilbud
- Ha som kjerneoppgave å være en politikk- og kompetanseutvikler, og eventuelt på sikt ha en rolle som tilskuddsforvalter

Vedlegg

1. Utkast til kulturpolitisk plattform

Plattformen er skrevet som et innspill til et eventuelt stiftelsesmøte.

I. Kulturalliansens oppdrag

Kulturalliansens visjon er at alle innbyggere skal ha tilgang til et godt og variert kulturliv i sitt eget nærmiljø. Kulturfrivilligheten er bærebjelken i et slikt landsomfattende, mangfoldig tilbud. Kulturfrivilligheten er vesensforskjellig fra offentlige og private kulturaktører ved at den bygger på et ubetalt, frivillig engasjement.

Kulturalliansen skal sette kulturpolitiske saker på dagsorden og gi økt gjennomslagskraft og bedre rammevilkår for det frivillige kulturfeltet. Kulturalliansen skal bringe kunnskap om omfanget og mangfoldet i kulturlivet i hele landet, og betydningen dette har for lokalsamfunn og innbyggernes livskvalitet.

II. Kultur for livet

Kulturfrivillighet er viktig fordi mennesker er viktige. I Norge får de fleste dekket sine materielle behov. Likevel er det få som opplever at det er tilstrekkelig for god livskvalitet. Mennesker er skapende vesener og den frivillige kulturen er et uttrykk for noe dypt menneskelig. Kultur er en kilde til mening og livskraft.

Et annet ord for frivillighet kan være engasjement. Ubetalt innsats med basis i eget engasjement, er av uvurderlig verdi både for den enkelte og for samfunnet. Frivillighet er bærebjelken i det sivile samfunn og et uttrykk for at man bryr seg om andre og at en ikke er seg selv nok. Det er kanskje den viktigste verdien vi kan hegne om og styrke fremover.

Vi lever i en tid med raske endringer. Kulturlivet bidrar til sammenheng på tvers av generasjoner, og både ivaretar og videreutvikler vår felleskulturarv.

Kulturlivet bidrar til å utfordre oss og til å åpne oss for det ukjente. Det er en avgjørende del av allmenndannelsen. Kulturelle uttrykksformer har en egenverdi, og skal ikke først og fremst brukes som et verktøy for å nå andre mål.

Kunnskap om og opplevelse av vår egen kulturarv styrker identitetsfølelsen og gir samfunnsmessig tilhørighet. Kunnskap om egen kultur gir trygghet og gode forutsetninger for å møte påvirkning utenfra på en raus og konstruktiv måte.

Kulturfrivilligheten er blant annet:

- En kulturbærer og en kulturskaper
- En skole i demokrati og en kanal for å skape endring og oppleve mestring og utvikling
- Et fellesskap i nærmiljøet og en arena for vennskap og sosiale nettverk

III. Kultur i hele landet

Kulturalliansen jobber for et landsomfattende og variert kulturtilbud for alle innbyggerne, med utgangspunkt i de mange kulturaktivitetene som frivilligheten organiserer.

Anerkjennelsen av kulturorganisasjonenes rolle som samfunnsbyggere, demokratibyggere og viktige kunnskapsformidlere er i ferd med å forvitte. Vi opplever i dag lite kunnskap om, og lav anerkjennelse av, egen opplæringsvirksomhet og betydningen denne har for norsk kulturliv.

Vi vil øke kunnskapen om kulturfrivillighetens betydning for folks nærmiljø. I mange kommuner står de lokale kulturorganisasjonene for vesentlige deler av kulturaktivitetene, både som kulturformidler og tilretteleggere. De er ofte sentrale aktører i lokale arrangementer, festivaler, kulturdager med mer.

Det må utvikles nye partnerskap mellom det offentlige og frivilligheten. Kulturalliansen vil ha kulturettråd i alle landets kommuner og arbeide for at kommunale kulturtilbud utvikles i nært samspill med kulturorganisasjonene. Kulturskoletilbudet skal videreutvikles som bærebjelken i et landsomfattende tilbud til barn og unge. Kulturalliansen er positive til å utforske mulighetene for nye samarbeidsflater mellom frivillige, profesjonelle og offentlige kulturtilbud.

Voksenopplæringsvirksomheten er av stor betydning for kultursektoren ettersom opplæring, kunnskapsoverføring og tradisjonsformidling er grunnleggende forutsetninger for et levende kulturliv. Det er viktig å sikre et landsomfattende voksenopplæringstilbud gjennom studieforbundene.

IV. Rom for kultur

Gode lokaler er den aller viktigste faktoren for å sikre levende kulturaktivitet over hele landet. Kulturarrangører må få tilgang til egnede lokaler for formidling innenfor både musikk, teater, dans, kunst og andre kulturuttrykk.

Lokalpolitikere må legge til rette for at kulturhus som eies av det offentlige er tilgjengelige for organisasjonene. Kulturbygg som eies av organisasjonene selv, må ikke behandles dårligere enn bygg eid av andre aktører. Vi vil jobbe for at kulturorganisasjonenes fysiske møteplasser prioriteres på høyde med idrettsanlegg i arealplanlegging, kommuneplaner og budsjettmessige prioriteringer.

Det frivillige kulturfeltet kommer i dag dårlig ut i tippenøkkelen. Alliansen vil jobbe for at en større andel av overskuddet fra spillemidlene tilfaller kulturformål.

Vi mener at staten kan utløse mye mer frivillighet ved å bedre ordningen med momskompensasjon. Ordningen bør omfatte oppussing og utbygging av forsamlingshus, øvingsrom eller andre lokaler som benyttes av kulturfrivilligheten.

For å styrke sivilsamfunnet og bedre rammevilkårene for kulturfrivilligheten, bør staten også øke skattefradraget for gaver til frivillige organisasjoner og utvide ordningen til også å omfatte lokale kulturorganisasjoner og prosjekter.

Vi mener det er avgjørende med en avbyråkratisering av frivilligheten og vil gi råd til sentrale og lokale myndigheter om praktiske måter å forenkle skjema- og rapporteringsrutinene,

V. Kulturfrivilligheten bygger nye felleskap

Kulturfrivilligheten er i endring som følge av noen sentrale utviklingstrekk. De tre viktigste er demografi, innvandring og økt individualisering. Kulturalliansen ser dette som muligheter til å nå flere og få enda mer kreativ kraft i kulturfrivilligheten fremover.

Flere eldre

En stor andel eldre oppgir at de ønsker å bruke mye tid på frivillig innsats. Dette er en gullgrube for kulturfrivilligheten fremover. Andelen av befolkningen som er i pensjonistalder vil mer enn fordobles frem mot 2050. En tredel av de spurte i en stor undersøkelse blant mennesker i alderen 65 + oppgir at de ønsker å bruke mer av sin tid på frivillighet.³²

³² Pensjonistforbundet medlemsundersøkelse, april 2016

Kulturalliansen vil jobbe målrettet for å utvikle både nye tilbud til eldre mennesker og flere arenaer der eldre kan delta i opplæring av andre. Overføring av kunnskap og ferdigheter mellom generasjonene går begge veier. Ensomhet og utenforskap forebygges gjennom gode møteplasser basert på frivillighet.

Innvandring

En stadig større andel av den norske befolkningen har kulturell bakgrunn fra ett eller flere andre land i tillegg til Norge. Kulturuttrykk kan ofte forstås på tvers av talespråk og er en god inngang til å lære om de sosiale kodene i det norske samfunnet. Vellykket integrering handler ikke bare om deltagelse i skole og arbeidsliv, men også i de frivillige fellesskapene. Alliansen ønsker å være en pådriver for god integrering og vi utvikle nye arenaer for å inkludere større deler av befolkningen.

Individualisering

Gjennom de siste tiårene har det skjedd store endringer i sivilsamfunnet. Vi ser en synkende interesse blant borgerne for å delta i frivillige organisasjoner som arbeider for å ivareta overordnede samfunnshensyn og verdier.

Det er andre deltakelsesmønstre enn tidligere. Færre vil være medlemmer og binde seg til tradisjonelle organisasjonsverv. Men flere vil ha konkrete oppgaver over en bestemt tidsperiode. Vi ser dette som en mulighet og vil tilrettelegge for at det er enkelt å kombinere kulturfrivillighet med jobb, skole og øvrige fritidsinteresser.

Den kulturpolitiske plattformen er formulert på et overordnet nivå. I det videre er det naturlig at det utvikles en strategi eller politisk handlingsplan.

Arbeidsgruppen ser en rekke tiltak som vil bedre rammevilkårene til det frivillige kulturfeltet, blant annet:

- Innskjerping av kulturloven som virkemiddel
- At alle kommuner utarbeider en kommunedelplan for kultur på linje med kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet
- Å sikre skolen som et kulturhus med tilrettelagte arenaer i kravspesifikasjoner for skolebygg
- Stille krav om bruk av NS 8178 (Akustiske kriterier for rom og lokaler til musikkutøvelse) i offentlige byggeprosjekter og/eller forankre NS 8178 i TEK10

2. Utkast til vedtekter

Utkastet er myntet på et stiftelsesmøte. Frem mot første ordinære årsmøte bør det utvikles vedtekter som blant annet spesifiserer organisasjonens oppgaver.

§1 Formål:

Kulturalliansen er en sammenslutning for frivillige kulturorganisasjoner i Norge og arbeider for å styrke kulturfrivillighetens posisjon og rammevilkår i samfunnet.

§2 Juridisk person

Kulturalliansen er en selveiende, frittstående interesseorganisasjon, uten binding til andre organisasjoner og med upersonlig ansvar og begrenset ansvar for gjeld.

§3 Medlemskap

Nasjonale kulturorganisasjoner samt nasjonale og regionale samarbeidsorganisasjoner som representerer et fellesskap av kulturorganisasjoner kan innvilges medlemskap i Kulturalliansen. Lokale og regionale ledd av nasjonale organisasjoner gis ikke medlemskap. Nye medlemsorganisasjoner godkjennes av styret.

§4 Årsmøtet:

Årsmøtet er Kulturalliansens høyeste myndighet. Styret innkaller til årsmøtet med minst én (1) måneds varsel direkte til medlemsorganisasjonene. Forslag som skal behandles på årsmøtet skal være sendt til styret senest to uker (2) før årsmøte. Fullstendig saksliste må være tilgjengelig for medlemmene senest én (1) uke før årsmøte.

Alternativ 1:

Nasjonale kulturorganisasjoner møter i Kulturalliansens årsmøte med én (1) representant med tale- og stemmerett.

Alternativ 2:

Nasjonale kulturorganisasjoner møter i Kulturalliansens årsmøte med delegater med tale- og stemmerett. Hver representant kan kun representere 1 delegat. Antall delegater fordeles etter følgende kriterier: <...> medlemmer gir <...> delegater.

Samarbeidsorganisasjoner møter med én (1) representant med talerett.

Årsmøtet er vedtaksført med det antall stemmeberettigede medlemmer som møter. Stemmegivingen kan ikke skje ved fullmakt. Styret kan invitere andre personer og media til å være tilstede.

På årsmøtet kan det ikke behandles forslag om vedtektsendring som ikke er oppført på sakslisten senest én (1) uke før årsmøtet. Andre saker kan behandles og avgjøres når 2/3 av de fremmøtte krever det. Slik beslutning kan bare tas i forbindelse med godkjenning av sakslisten.

Årsmøtet skal:

- Behandle styrets årsmelding
- Behandle regnskap
- Behandle innkomne forslag
- Fastsette kontingent
- Vedta arbeidsplan
- Vedta budsjett
- Foreta valg av styre og revisor

Når et valg foregår enkeltvis og en kandidat ikke oppnår mer enn halvparten av de oppgitte stemmere, foretas bundet omvalg mellom de to kandidatene som har oppnådd flest stemmer. Er det ved omvalg stemmelikhet, avgjøres valget ved loddtrekning.

§5 Ekstraordinært årsmøte:

Ekstraordinære årsmøter holdes når styret bestemmer det, eller minst en tredjedel av de stemmeberettigede medlemmene krever det. Det innkalles på samme måte som for ordinære årsmøter, med minst 14 dagers varsel. Ekstraordinært årsmøte kan bare behandle og ta avgjørelse i de sakene som er kunngjort i innkallingen.

§6 Styret:

Kulturalliansen ledes av styret som er høyeste myndighet mellom årsmøtene. Styret består av leder og fire styremedlemmer samt to varamedlemmer. Styret skal holde møte når lederen innkaller eller et flertall av styremedlemmene krever det. Styret er vedtaksdyktig når et flertall av styrets medlemmer er til stede. Vedtak fattes med flertall av de avgitte stemmene. Ved stemmelikhet teller styrelederens stemme dobbelt.

Styret skal

- Iverksette årsmøtets bestemmelser
- Oppnevne etter behov komiteer/utvalg/personer for spesielle oppgaver og utarbeide instruks for disse. Forslag til vedtak som skal forplikte Kulturalliansen, fremmes for styret
- Administrere og føre nødvendig kontroll med Kulturalliansens økonomi i henhold til de til enhver tid gjeldende instruks og bestemmelser
- Oppta nye medlemsorganisasjoner
- Representere Kulturalliansen utad. Leder, eller den styret bemyndiger, er Kulturalliansens talspersoner i offentligheten
- Stå ansvarlig for drift og ansettelse av sekretariatet og behandle arbeidsgiverspørsmål

§7 Signatur

Styrets leder og ett styremedlem forplikter Kulturalliansen med sine underskrifter i spørsmål knyttet til økonomi og drift.

§8 Endring av vedtektene:

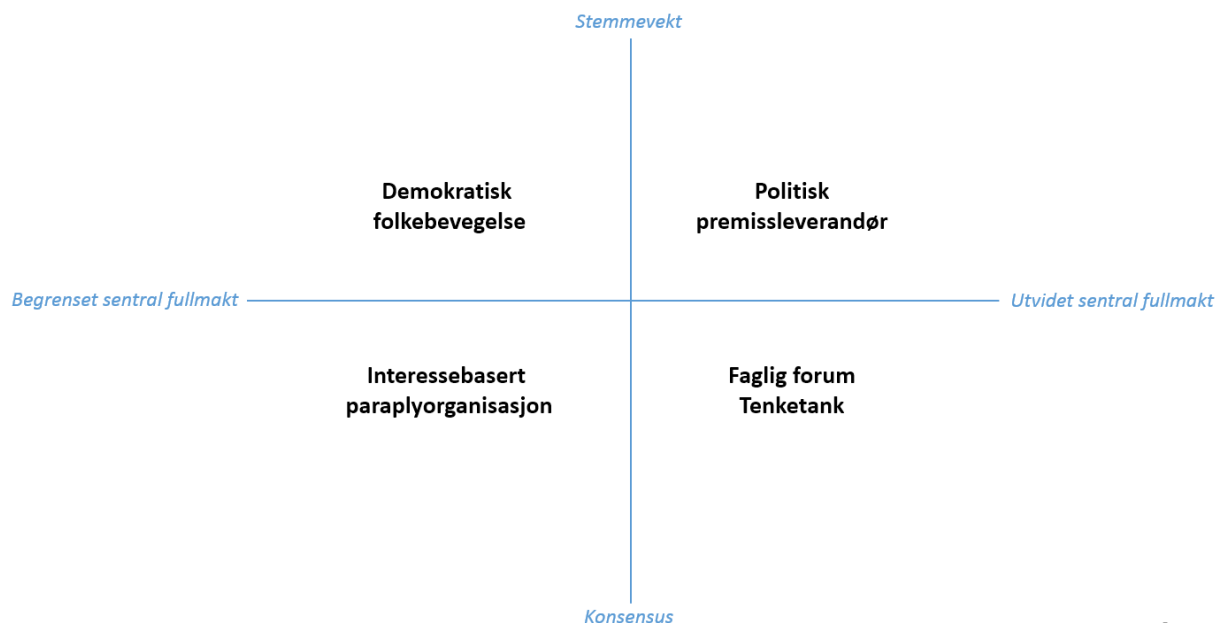
Endringer i disse vedtekter kan bare foretas på ordinært eller ekstraordinært årsmøte etter å ha vært på saklisten, og det kreves 2/3 flertall av de avgitte stemmene.

§9 Oppløsning:

Oppløsning av Kulturalliansen kan bare behandles på ordinært årsmøte. Er oppløsning vedtatt med minst 2/3 flertall, innkalles ekstraordinært årsmøte 3 måneder senere. For at oppløsningen skal skje må vedtaket her gjentas med 2/3 flertall.

3. Drøfting av styringsprinsipp og stemmefordeling

Arbeidsgruppen har benyttet følgende skisse som et utgangspunkt for å drøfte hvilken modell som kan velges. Her er også noen posisjoner beskrevet som et hjelpemiddel for diskusjonen: Eksempelvis vil en sammenslutning med et konsensusprinsipp i større grad være svært avhengig av bred forankring og involverende prosesser, dersom en ønsker å innta en posisjon som en politisk premissleverandør.

2

Med *demokratisk folkebevegelse* menes sammenslutninger som har troverdighet i kraft av hvem og hvor mange individer som de representerer. For en fremtidig sammenslutning for kulturfeltet vil det med dette alternativet innebære at det må utvikles samarbeidsformer som sikrer medvirkning fra det enkelte medlem i kulturorganisasjonene.

Med *interessebasert paraplyorganisasjon* menes sammenslutninger som fungerer som talerør og som handler etter styringsdokumenter vedtatt av medlemsorganisasjonene. For en sammenslutning for kulturfeltet betinger det en høy interesse fra medlemsorganisasjonene og tett oppfølging fra de tillitsvalgte for å sikre at den har den nødvendige kompetansen og standpunkter som er nødvendig for å kunne påvirke eksternt.

Med *politisk premissleverandør* menes sammenslutninger som er gitt et handlingsrom slik at de raskt kan agere og selv foreta egne prioriteringer. Det kan gi en høyere gjennomslagskraft og mer fleksibilitet, men risikerer ubalanse internt. For en sammenslutning for kulturfeltet vil en slik modell stille større krav til forankring og en inkluderende arbeidsform i de styrende organer.

Med *faglig forum* og *tenketank* menes sammenslutninger som styres gjennom overordnede målsettinger og ideologi, men som i vesentlig grad selv velger prioriteringer og arbeidsform. De kan ha en høy faglig anerkjennelse i det offentlige ordskiftet, men kan fremstå som elitistiske. For en sammenslutning for kulturfeltet vil det innebære en profesjonalisering og at det ikke vedtas for detaljerte strategier.

De fire eksemplene må ses på som arketyper hvor noen drivkrefter står sterkere enn andre. I praksis er ingen av arketyperne gjensidig utelukkende. Avhengig av sak og kontekst vil de fleste medlemsorganisasjoner og paraplyer befinne seg innenfor de fire retningene i ulike situasjoner.

Et styringsprinsipp som det må tas stilling til er hvor bred fullmakt eller mandat sammenslutningen skal ha. En høy detaljgrad vil innebære at det er få standpunkt eller tema som kan drøftes utenfor det vedtatte programmet. En lav detaljgrad gir større rom for at sammenslutningens utøvende ledd kan fastsette agenda og

handle etter de behov som oppstår. Dette må også ses i lys av hvilken stemmefordeling medlemsorganisasjonene skal ha.

Med stemmefordeling ligger den formelle beslutningsstrukturen, i form av konsensus (det samme antall stemmer pr organisasjon) versus stemmevekt (antall stemmer avhenger av størrelse eller utbredelse) som respektive ytterpunkter.

Et konsensusprinsipp gir ikke et fravær av flertallsavgjørelser, men det tilstrebes kun å innta standpunkter som alle medlemmer kan slutte seg til. Bruk av stemmevekter fjerner ikke mindretallshensyn, men knytter den enkelte organisasjons innflytelse i større grad til utbredelse, f.eks. antall medlemmer eller antall lokale lag.

I konsensusmodellen vil hver medlemsorganisasjon ha én stemme, uavhengig av hvor stor eller liten organisasjonen er. Dette betyr i praksis at de mindre organisasjonene får mer makt på bekostning av de større organisasjonene. For en sammenslutning som Kulturalliansen vil det kunne ha konsekvenser for sakene som diskuteres. De større organisasjonene vil ikke akseptere at beslutninger fattes med små flertall med en modell der alle organisasjonene har like stor stemmevekt. Altså vil Kulturalliansens muligheter til å uttale seg på vegne av organisasjonen bli svakere, iallfall for temaer som kan være kontroversielle internt i organisasjonen. Dette viser også hvorfor denne modellen kalles *konsensusmodellen* – en slik stemmevekt vil over tid føre til at organisasjonen søker store flertall, slik at mindretallet ikke opplever seg overkjørt. Oppsummert vil det bety at konsensusmodellen gir mindre kontrovers, men også et mindre spillerom for organisasjonen eksternt.

Stemmevektmodellen er derimot satt opp etter organisasjonenes størrelse. Det vil si at medlemmene får et gitt antall delegater til årsmøtet basert på noen kriterier, f.eks. medlemmer eller lokallag. For en sammenslutning som Kulturalliansen kan f.eks. en vektfordeling til årsmøtet se slik ut:

Over 20 000 medlemmer: 4 delegater
10 000 – 19 999 medlemmer: 3 delegater
5 000 – 9 999 medlemmer: 2 delegater
Inntil 4 999 medlemmer: 1 delegat

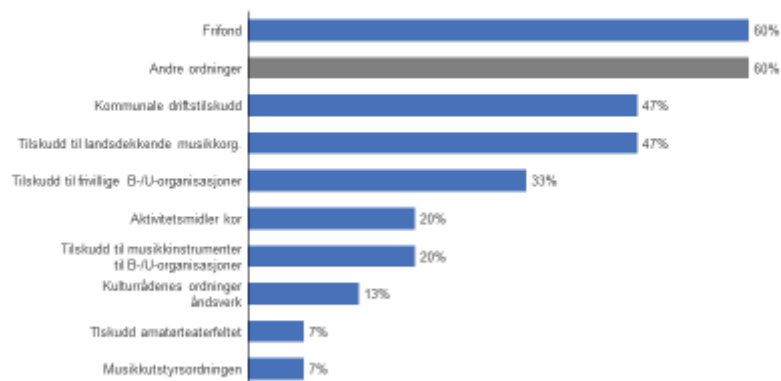
Dette gjør at alle organisasjoner er representert, samtidig som de større organisasjonene tillegges mer vekt enn de små. Likevel kan altså fire små organisasjoner gå sammen og stille like sterkt som den sterkeste enkeltorganisasjonen i alliansen.

Denne modellen vil være mer *representativ* enn det konsensusmodellen er. Alle partiorganisasjoner bruker en versjon av stemmevektmodellen. Ettersom den tar hensyn til størrelsen på medlemsorganisasjonene, vil også flertallsvedtak være mer forankret i medlemsorganisasjonene enn det som kan være tilfelle i konsensusmodellen. Dette sikrer også mer mot at Kulturalliansen fatter vedtak som går på tvers av de største medlemsorganisasjonenes meninger, og sikrer på den måten legitimitet. Samtidig vil en slik modell kunne medføre at organisasjonen diskuterer mer kontroversielle saker, nettopp fordi en føler seg trygg på at fordelingen mellom organisasjoner sikrer legitimitet og representativitet i vedtakene. Oppsummert vil dette bety at stemmevektmodellen sikrer legitimitet og kan gi et større spillerom for organisasjonen eksternt, samtidig som den kan gi mer kontrovers internt.

4. Svar fra undersøkelse

I forkant av midtvegsseminaret ble deltakerne bedt om å svare på noen spørsmål knyttet til økonomi, medlemstall, oppgaver og organisasjonsmodell:

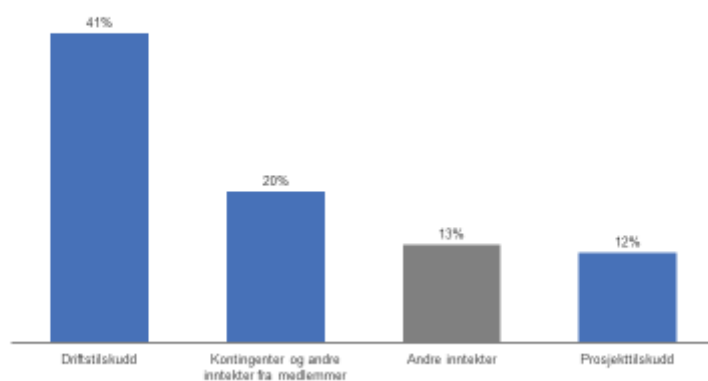
Organisasjonene søker mange tilskuddsordninger

Note: Flere svar mulig

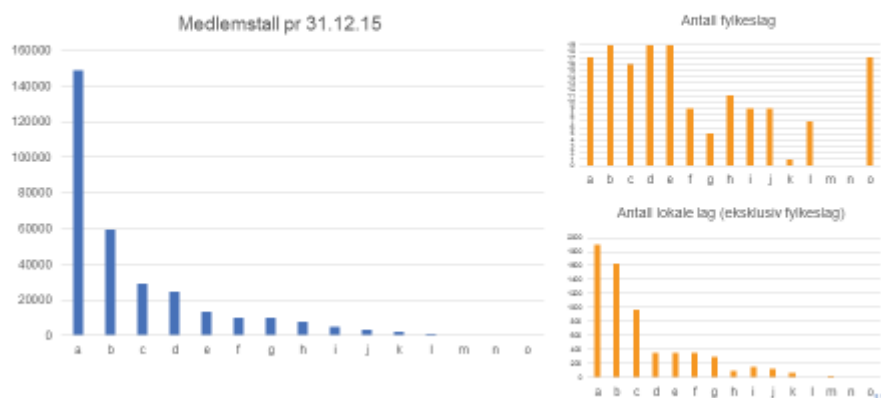
2

Driftstilskudd og kontingent/egenbetaling er de viktigste inntektskildene

3

Antall medlemmer, fylkeslag og lokallag

Respondentenes innspill til alliansens arbeidsområder

- Bedre **rammevilkår** for organisasjonene
- Bli en **samlende organisasjon** for hele kulturfeltet, gjerne i samarbeid med andre eksisterende som NOKU m.fl.
- De samme områdene og oppgavene som er skissert i rapportutkastet
- Felles **kulturpolitiske saker**, som går på tvers av organisasjonenes særinteresser
- **Kulturpolitikk**
- **Synliggjøring** i det offentlige, og overfor myndigheter. Betydelig **forenkling av hverdagen** til det frivillige kulturlivet
- Være **talerør** for det **frivillighet kulturlivet** mot beslutningstakere og offentlighet
- Å få en **sterkere stemme** på nasjonalt politisk nivå
- Å **styrke kulturens stilling** i skolen og i samfunnet generelt

5

Respondentenes innspill til organisasjonsmodell

- Alle organisasjoner som lokalt blir sett på som en del av kulturlivet (ikke foreningslivet) bør bli med.
- Det bør være en **allianse som koordinerer og løfter opp arbeidet som gjøres i organisasjonene**. Det må ikke bli en egen organisasjon med mange ansatte og som krever mye energi fra organisasjonenes arbeid. **LNU det beste eksempelet** på en organisasjon som får til dette på en god måte i Norge.
- I Norge jobber vi jo gjerne på hver vår tuffe (det viser forskning). Hvis denne alliansen vil kunne greie å samle kreftene og bli nettopp en allianse som knytter de ulike organisasjonene sammen, ville det være et under i seg selv!! Men dette er veldig vanskelig. Vi har sett igjen og igjen i historien at slike paraplyorganisasjoner mister sin status, det blir diskusjoner osv. (jfr. Norges kunstners råd). **Viktig at alliansen ikke blir politisk styrt**, men har en nøytral stilling som formidler.
- **Medlemmer bør være frivillige kulturorganisasjoner**, ut fra en bred kulturforståelse. Disse bør være nasjonale organisasjoner som består av lokale og ev. regionale organisasjoner med lokal virksomhet.
- **Tenketank** Ingen bastante meninger (enda) om hvem som kan bli medlem
- **Unngå en total konsensusmodell** à la Frivillighet Norge.

6

Respondentenes meninger om suksesskriterier

- At medlemmene **fokuserer på muligheter** i stedet for hindringer og utfordringer
- Bred **forankring**, gode **involveringsprosesser**, konkrete **resultatorienterte** mål og samlende **verdier** og visjoner.
- Det må være et behov for det i organisasjonene og de må være **villige til å bruke litt energi** på det.
- Ha en **tydelig stemme** og en **god kommunikasjon** ut mot offentlighet, beslutningstakere og medlemsorganisasjoner. Ikke ta på seg for mange oppgaver i starten. **Ikke skape et byråkrati** som genererer nye oppgaver for seg selv.
- Ha **gode saker som alle kan enes om** at det bør jobbes med.
- Hvis den nye organisasjonen faktisk erstatter noen tidligere organisasjoner må **det faglige innholdet og kompetansen ivaretas videre**.
- **Nøytral formidlingsfunksjon**, men der det blir støttet med midler, vil det naturlig nok også bli strid om midlene..
- Å finne **kjernesakene**.

7

5. Tilbakemelding på midtvegsseminar

På midtvegsseminaret i mai 2016 ble deltakerne bedt om å skrive en setning om hva de mener at Kulturalliansen bør være:

- *Kulturparaplyen skal vere ein fellesarena, fagleg og politisk tankesmie (utviklar), samarbeidspart og koordinator innan kultursektoren (ytringskulturen) på alle forvaltningsnivå.*
- *Et samlende og slagkraftig organ som setter kulturaktivitet på kartet både politisk og økonomisk, lokalt og nasjonalt.*
- *En slagkraftig interessepolitisk aktør og en samlende kompetansebyggende ressurs for frivillige kulturorganisasjoner.*
- *En paraplyorganisasjon som representerer, kjemper for og synliggjør kulturorganisasjonene og det samlede kulturlivets betydning i Norge.*
- *Et bindeledd mellom nasjonale myndigheter og kulturlivet, et felles talerør for den frivillige kulturpolitikken*
- *En samlende kraft og et talerør for det frivillige kulturlivet, en faglig sterk og troverdig aktør som ser hele landets kulturliv, en koordinerende stemme for en bærekraftig kultursektor*
- *Et interessepolitisk fellesskap for det frivillige kulturlivet, et samarbeidsorgan som samler og arbeider for felles interesser*
- *En organisasjon som synliggjør, fremmer og faglig forsterker det frivillige kulturlivet og kulturorganisasjonene*
- *En samarbeidsorganisasjon på tvers av sjangere. Kulturfeltets faglige og inkluderende organisasjonsparaply*
- *Kulturalliansen skal være en spydspiss for det norske frivillige kulturlivet*
- *Sette dagsorden i det offentlige ordskiftet om kultur, kulturfrivillighet og kulturarbeid.*
- *Fronte kulturorganisasjonene i politiske saker, være et sted å hente informasjon om støtteord, om høringer, relevant regelverk.*
- *Ein møteplass for eit mangfold av kulturaktørar på alle nivå.*
- *En samling kulturentusiaster som jobber sammen.*
- *Kulturalliansen skal gjøre kulturorganisasjonene og aktørene sterkere, mer synlige og mer involvert i strategi og planlegging i nasjonalt og i lokalmiljøene.*
- *Kulturalliansen skal være en organisasjon som taler og kjemper kulturorganisasjoner sine saker, og bidrar til rettferdig ressursfordeling.*
- *En samlende allianse som kan sette kulturfrivilligheten spesifikt på den interessepolitiske agendaen nasjonalt og regionalt.*
- *Et forum for å fremme kulturelle interesser og være et bindeledd mellom organisasjoner og politiske myndigheter.*
- *En informasjons-, formidlings-, og samarbeidsbase for hele kunst- og kulturfeltet (alle sjangre, offentlige og private aktører, frivillige, frilansere og ansatte).*
- *Demokratisk, representativ og logisk strukturert: Av paraplyer eller av medlemsorganisasjoner.*
- *Kulturalliansen er kulturlivets svar på Muhammad Ali: float like a butterfly, sting like a bee.*

